

Forelesning nr.7 analog elektronikk

IN 1080

CMOS-transistorer
Operasjonsforsterkere

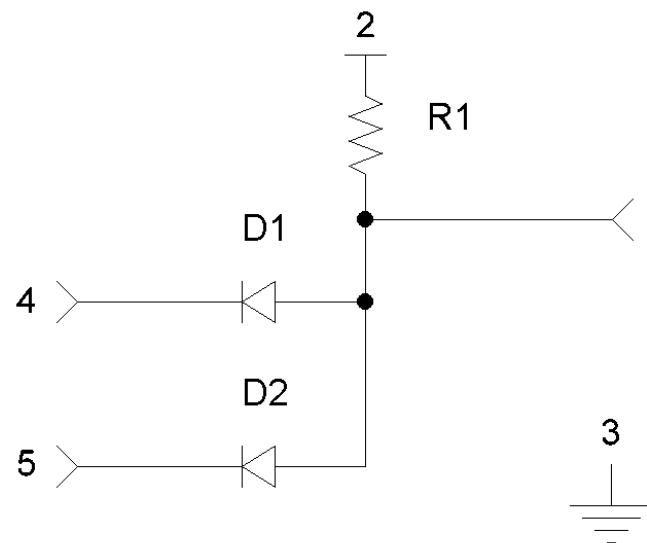
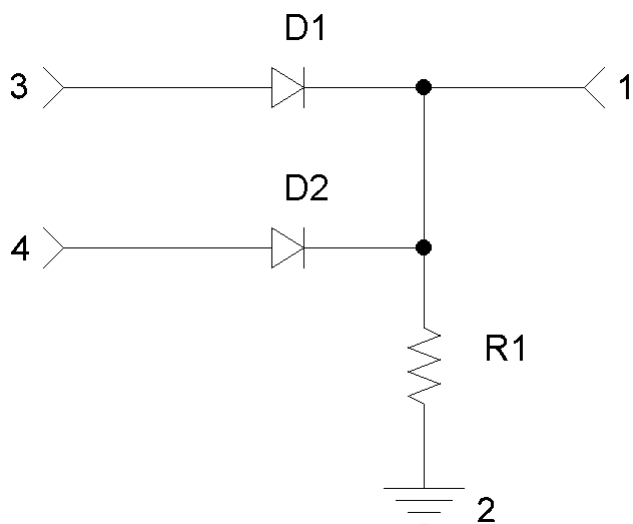

Dagens temaer

- Litt mer om dioder
- Transistorer
  - CMOS-transistorer
  - Digitale kretser: AND, OR og NOT

Nøtt fra forelesning 7

Hvilke Boolske funksjoner utfører de to kretsene?

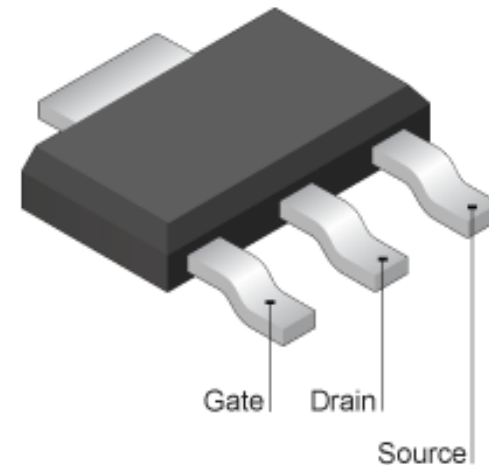
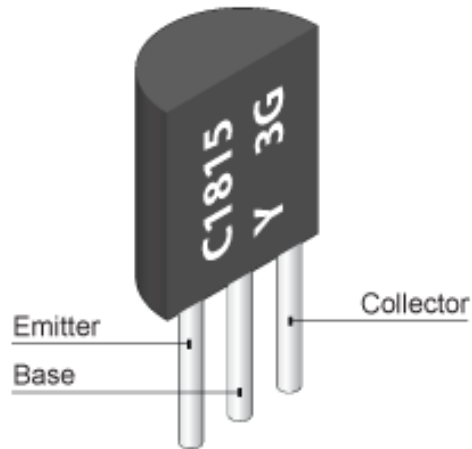

Transistorer

- Transistoren er den viktigste typen halvleder
- En transistor brukes både i analog og digital elektronikk
  - **Strømstyrt/spenningsstyrt strømkilde:** I forsterkere og filtre i analog elektronikk;
  - **Strømstyrt/spenningsstyrt bryter** (strømkilden er enten av eller på): I logiske porter (AND, OR og NOT, NAND/NOR)
- Med transistorer kan man også lage
  - Dioder
  - Kondensatorer
  - Resistorer

Transistortyper

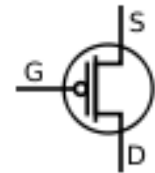
- Transistorer lages i mange ulike teknologier og for forskjellig bruk
- To hovedtyper
  - **Bipolare** (BJT) brukes hovedsaklig til forsterkere i analoge kretser
  - **Felteffektransistorer** (FET) er mest utbredt, bla i logiske porter i digitale kretser, i likerettere, strømforsyninger og styring av av elektriske motorer

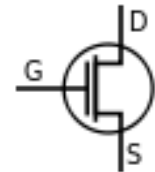
CMOS

- CMOS er en type FET hvor man produserer to ulike typer transistorer (PMOS og NMOS) på samme integrerte krets
- CMOS-transistorer er spenningsstyrte strømbrytere
- En CMOS transistor har tre terminaler G(ate), S(ource) og D(rain)
- Det går ingen strøm inn i G
- Spenningene til G, D og S (målt i forhold til et referansepunkt, vanligvis jord) kalles V_G , V_D og V_S

PMOS

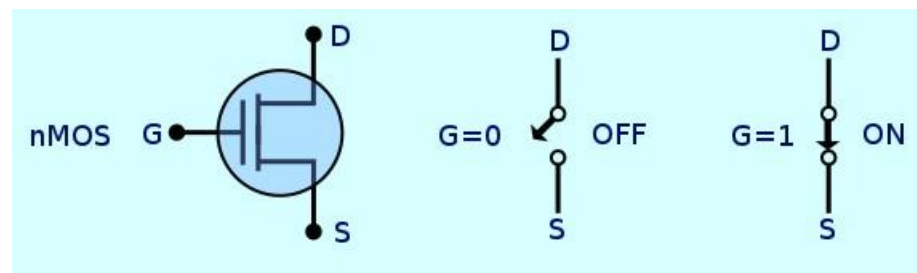
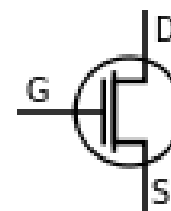

NMOS

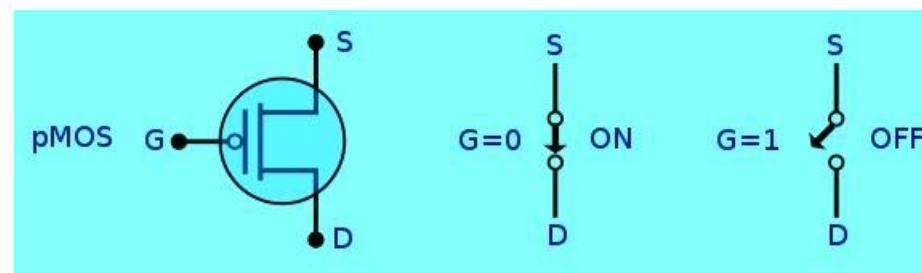
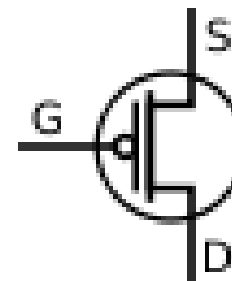
NMOS

- NMOS: Hvis $V_G - V_S > 0,7\text{v}$ **leder** den, dvs **lav** motstand mellom S og D
  - Mao hvis Gate-spenningen er mer enn 0,7v høyere enn Source-spenningen vil transistoren lede
- NMOS: Hvis $V_G - V_S \leq 0,7\text{v}$ **sperrer** den, dvs **høy** motstand mellom S og D
  - Mao hvis Gate-spenningen er mindre enn 0,7v høyere enn Source-spenningen vil NMOS-transistoren sperre

PMOS

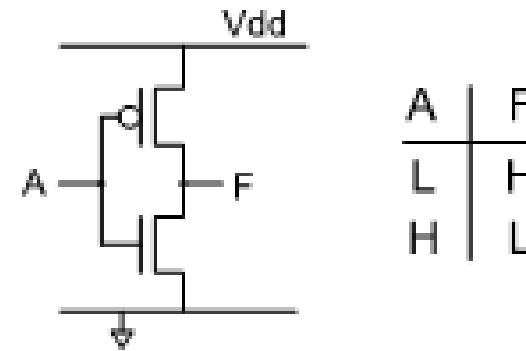
- PMOS: Hvis $V_S - V_G > 0,7\text{v}$ **leder** den, dvs **lav** motstand mellom S og D
  - Mao: Hvis Gate-spenningen er mer enn 0,7v lavere enn Source-spenningen vil PMOS-transistoren lede
- PMOS: Hvis $V_S - V_G \leq 0,7\text{v}$ **sperrer** den, dvs **høy** motstand mellom S og D
  - Mao: Hvis Gate-spenningen er mindre enn 0,7v lavere enn Source-spenningen vil PMOS-transistoren sperre

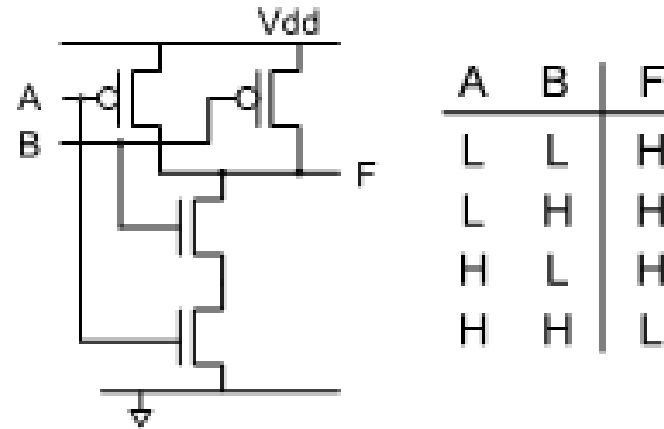
Digitale porter: NOT

- En inverter tar som input et signal som enten er lavt, dvs logisk '0' (0v) eller høyt logisk '1' (5v) og produserer et utsignal som er det inverterte av innsignalet

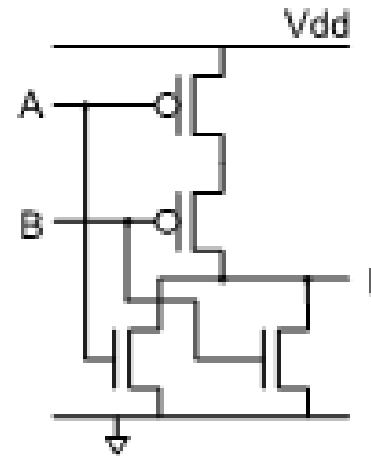
Digitale porter: NAND-port

- En NAND-port utfører en logisk NAND-operasjon mellom to binære inputsignal (dvs signal som har kun to diskrete signalnivåer)

Digitale porter: NOR-port

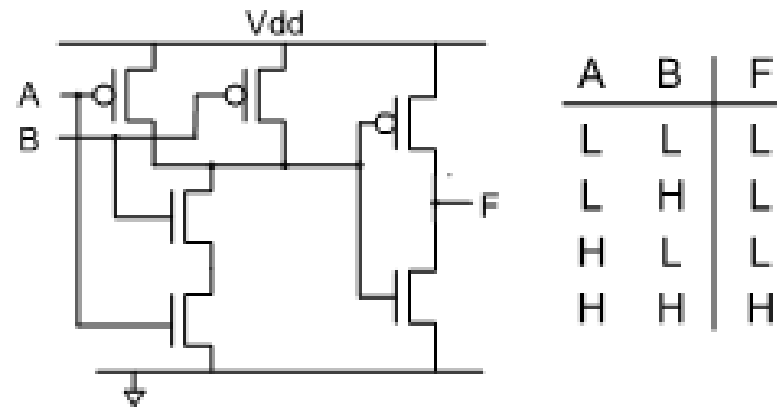
- En NOR-port utfører en logisk NOR-operasjon mellom to binære inputsignal (dvs signal som har kun to diskrete signalnivåer)

A	B	F
L	L	H
L	H	L
H	L	L
H	H	L

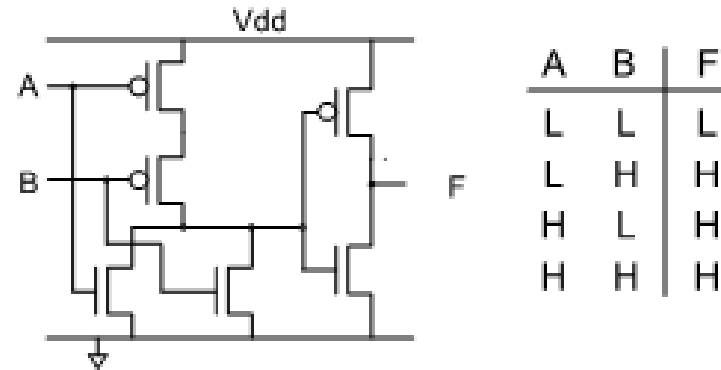
Digitale porter: AND-port

- En AND-port konstrueres vha en NAND-port og en inverter

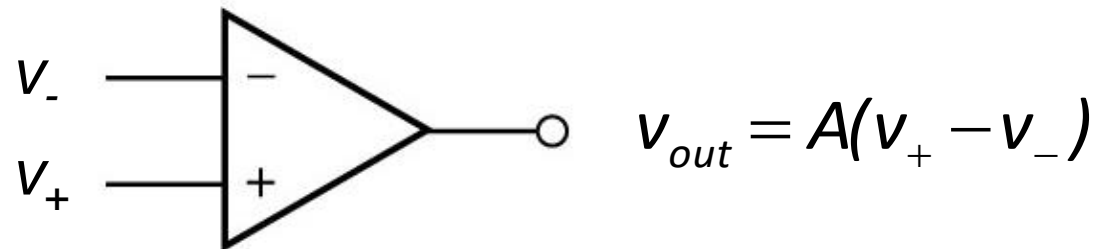
Digitale porter: OR-port

- En OR-port konstrueres vha en NOR-port og en inverter

Operasjonsforsterker

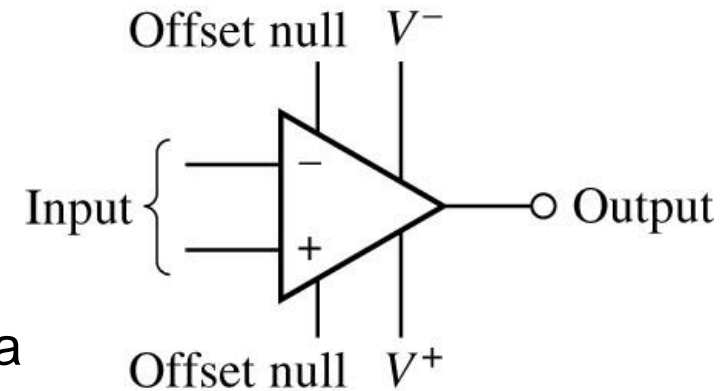
- En opamp er en spenningsforsterker med to innganger og én utgang

- Inngangene kalles hhv *inverterende* (-) og *ikke-inverterende* (+)
- A er forsterkningen eller *Gain*

Enkel opamp-modell

- Opamp'en er en aktiv enhet som trenger ekstern strømforsyning og kalibrering
- Kalibrering brukes for å rette opp små avvik og variasjoner
- Med opamp'er lager man andre typer forsterkere, bla *differensielle forsterkere* og *instrumenteringsforsterkere*

Karakteristikk til en ideel opamp

- En *ideell* operasjonsforsterker har følgende egenskaper:

- Inngangsmotstanden $R_i = \infty$
- Utgangsmotstanden $R_o = 0$
- Spenningsforsterkningen $A_v = \infty$
- Båndbredden = ∞
- $V_{out} = 0$ når $V_+ = V_-$ uavhengig av størrelsesordenen til V_-

